

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції»**

Харків 2020

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ «Проведення цивільного судочинства у суді першої
інстанції»**

**для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань
08 «Право» спеціальності 081 «Право» денної форми навчання**

Харків 2020

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «**Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції**» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» денної форми навчання / уклад.: **К. В. Гусаров, В. Ю. Мамницький, М. В. Шпак, О. В. Колісник, Я. С. Тубольцева**. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. с.

Укладачі:

д.ю.н., проф., зав. кафедри цивільного процесу **К. В. Гусаров**,
к.ю.н., доц., доц. кафедри цивільного процесу **В. Ю. Мамницький**,
к.ю.н., ас. кафедри цивільного процесу **М. В. Шпак**,
к.ю.н., ас. кафедри цивільного процесу **О. В. Колісник**,
ас. кафедри цивільного процесу **Я. С. Тубольцева**.

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції» є здобуття студентами теоретичних знань та практичних навичок у колі відносин щодо провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції у цивільному процесі, необхідних їм у майбутній професійній діяльності.

Правова реформа, проведена в Україні, зумовлена фундаментальними перетвореннями в політичній, економічній і соціальній сферах життєдіяльності суспільства, докорінно торкнулася й цивільного процесуального законодавства. У чинному законодавстві з'явилися суттєві нововведення, які орієнтують судову практику на зміну підходів до розуміння окремих проблем провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції.

Пошук ефективної моделі правосуддя нерозривно пов'язаний з розвитком провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції у зв'язку з оновленням з боку органів законодавчої влади чинного цивільного процесуального законодавства.

Новели визначальною мірою спрямовані на посилення принципу змагальності у цивільному процесі, а також фактично більшої спрямованості на його практичну реалізацію у цивільних процесуальних правовідносинах.

Необхідно розуміти, що принцип змагальності є важливим та унікальним регулятором сучасного цивільного судочинства.

Завданнями дисципліни є: комплексне дослідження факторів, що впливають на проблему провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції у цивільному процесі; оцінка напрямів, характеру реформування і розвитку провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції у сучасних умовах; аналіз діалектики взаємодії різних форм і механізмів у цивільному процесі, що детермінують формування критеріїв і принципів провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції; порівняльний аналіз наукових поглядів щодо аспектів провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції з урахуванням нової редакції Цивільного процесуального кодексу України; формування низки здібностей юридично правильно кваліфікувати факти й обставини у провадженні цивільного судочинства у суді першої інстанції; вироблення навичок орієнтації у системі нормативно-правових актів, у сфері провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції, а також самостійної роботи студентами з навчальними посібниками, науковою та практичною літературою і матеріалами судової практики; набуття студентами загальнокультурних і професійних компетентностей, які спрямовані на підвищення оволодіння культурою мислення, що поєднується із здатністю аналізувати, узагальнювати і оцінювати.

Навчання у рамках дисципліни "Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції" здійснюється за такими формами: лекції; практичні заняття; самостійна робота студентів; консультації викладачів.

Опанування дисципліни "Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції" покликане закріпити у студентів отримані навички та знання здобуті при вивченні юридичних дисциплін, як: «Цивільний процес», «Судочинство в господарських судах», "Процесуальні документи у цивільних справах", "Теорія доказування у цивільному процесуальному праві".

У результаті засвоєння дисципліни "Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції" студент повинен знати:

- базові юридичні поняття та категорії, зміст та особливості професійної юридичної етики і правової діяльності; можливі шляхи (способи) вирішення конфліктних ситуацій у фаховій професійній діяльності; засади моральної деформації, а також конкретні шляхи її попередження і подолання;

- норми цивільного матеріального та цивільного процесуального права;
- основні права, обов'язки та свободи людини і громадянина.

уміти:

- правильно кваліфікувати та визначати факти й обставини у провадженні цивільного судочинства у суді першої інстанції;
- захищати права і свободи людини і громадянина у провадженні цивільного судочинства у суді першої інстанції;
- тлумачити і застосовувати нормативно-правові акти, що стосуються провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції.

Форми контролю при вивченні навчальної дисципліни "Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції":

а) поточний контроль (здійснюється лектором та викладачем, що веде практичні заняття):

- мікроконтрольні роботи;
- контрольні роботи;
- письмові домашні завдання;
- підготовка доповідей, рефератів, виступів;
- написання есе;
- проміжне тестування з окремих розділів дисципліни;

б) підсумковий контроль (іспит).

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модуль 1. Загальні питання розгляду справи в суді першої інстанції.

Тема 1. Принципи цивільного судочинства та порядок їх реалізації при розгляді справ у суді першої інстанції

Питання для обговорення

1. Поняття та значення принципів цивільного судочинства.
2. Система принципів цивільного судочинства та їх зміст.
3. Реалізація принципів при розгляді справ у суді першої інстанції.

Завдання

1. Рішенням Шевченківського районного суду м. Львова 09.12.2019 позов задоволено частково та стягнуто з Іваненко на користь Петренко матеріальні збитки в розмірі 81624,40 гривень, витрати на правову допомогу в розмірі 8100,00 гривень, моральну шкоду в розмірі 2000,00 гривень, судовий збір в розмірі 1295,00 гривень. На адресу суду 13.12.2019 позивач Петренко подав заяву в якій просить стягнути з Іваненко на його користь додаткові витрати на професійну правничу допомогу в розмірі 10 000,00 гривень. В судове засідання сторони по справі не з'явилися, на адресу суду подали заяви про слухання справи у їх відсутності. У рішенні ЄСПЛ від 28 листопада 2002 року у справі «Лавентс проти Латвії» зазначено, що відшкодовуються лише витрати, які мають розумний розмір. З матеріалів справи вбачається, що 13 грудня 2019 року Петренко сплачено 10000,00 грн. адвокатській компанії «Фавор» за юридичні послуги згідно договору про надання правової допомоги, що підтверджується платіжним дорученням.

Надайте характеристику обставинам справи. Які принципи цивільного судочинства мають місце у цьому випадку? Яке рішення має постановити суд?

2. Приморським районним судом м. Одеси під головуванням судді. слухається цивільна справа за позовом Сидоренко, Дорофієнко, Слюсаренко, Дорошенко до Шевченко, Державного реєстратора Комунального підприємства Новоселівської сільської ради "Регіональне бюро державної реєстрації". В судове засідання з'явилися представник позивачів та представник відповідача Шевченко. Не заперечували щодо закриття підготовчого провадження по справі. Інші учасники справи у судово

засідання не з'явилися, повідомлені належним чином. Заяв та клопотань про відкладення розгляду справи та про збір доказів від учасників справи не надходило.

Надайте характеристику обставинам справи. Які принципи цивільного судочинства мають місце у цьому випадку? Яке рішення має постановити суд?

3. Суддя Гайсинського районного суду Вінницької області, вивчивши матеріали заяви Котеленко, заінтересована особа Головне управління Пенсійного фонду України у Вінницькій області, про встановлення факту належності правовстановлюючого документу, установив, що 22.01.2020 р. Котеленко звернувся до суду з цією заявою. Заява подана особою, яка має цивільну процесуальну дієздатність, відповідає вимогам статей [175](#), [177](#), [315 ЦПК України](#), підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства, підсудна Гайсинському районному суду Вінницької області.

Надайте характеристику обставинам справи. Які принципи цивільного судочинства мають місце у цьому випадку? Яке рішення має постановити суд?

4. Галицький районний суд міста Львова у складі головуючого судді розглядаючи у відкритому судовому засіданні в місті Львові матеріали цивільної справи за позовом Юренко до Козаченко, Коваленко, Тригубенко, Долотенко, Вікторенко про встановлення порядку користування приміщенням квартири, встановив, що у провадженні Галицького районного суду м. Львова знаходиться справа за позовом Юренко до Козаченко, Коваленко, Тригубенко, Долотенко, Вікторенко про встановлення порядку користування приміщенням квартири. Учасники справи в судове засідання не з'явилися. Однією з основних засад здійснення цивільного судочинства, відповідно до положень [ст. 2 ЦПК України](#) є розумність строків розгляду справи судом.

Надайте характеристику обставинам справи. Які принципи цивільного судочинства мають місце у цьому випадку? Яке рішення має постановити суд?

5. Зміївський районний суд Харківської області розглянувши у підготовчому судовому засіданні в залі суду цивільну справу за позовною заявою Решетенко до Писаренко про відновлення межі земельних ділянок та відшкодування шкоди, встановив, що ухвалою Зміївського районного суду Харківської області від 15.11.2019 у справі призначено судову земельно-технічну експертизу. 20.01.2020 до суду надійшов висновок судового експерта за результатами проведення судової земельно-технічної експертизи № 18024, складений 24.12.2019, та матеріали цивільної справи № 621/524/19.

У судові засідання учасники справи не з'явилися. Оскільки до суду надійшов висновок судової земельно-технічної експертизи, є підстави для поновлення провадження у справі та продовження судового розгляду.

Надайте характеристику обставинам справи. Які принципи цивільного судочинства мають місце у цьому випадку?

Рекомендована література до теми:

Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.

Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух: монографія. Х.: Право, 2010. 352 с.

Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х.: Право, 2012. 624 с.

Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2018. 362 с.

Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Наук. кер. роботи К. В. Гусаров; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: б. в., 2018. 249 с.

Шпак М. В. Принцип професіоналізму як засада надання кваліфікованої правової допомоги адвокатом у цивільному процесі. Вісник Національної академії правових наук України. Харків, 2017. Вип. № 1 (88). С. 211–219.

Цивільний процес України: навч. посіб. / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханік-Посполітак; Нац. ун-т "Києво-Моги́л. акад.". Київ : Дакор, 2019. 274 с.

Шутенко О. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Понятие и система принципов гражданского процессуального права. Предпринимательство, хозяйство и право. 2000. № 11. С. 49-50.

Мамницький В. Ю. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=К вопросу о понятии принципов гражданского процессуального права. Проблемы совершенствования украинского законодательства и повышение эффективности правоприменительной деятельности. Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / отв. ред. Н. И. Панов, 1997. С. 75-80.

Мамницький В. Ю. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=К вопросу о понятии принципов гражданского процессуального права. Проблемы совершенствования украинского законодательства и повышение эффективности правоприменительной деятельности. Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / отв. ред. Н. И. Панов, 1997. С. 75-80.

[N=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=)Принцип состязательности в гражданском процессе. Проблемы совершенствования законодательства Украины и практики его применения. Кратк. тезисы докл. и науч. сообщ. межрегион. науч. конференц. мол. ученых и соискат. Х.: УЮА / отв. ред. Н. И. Панов, 1991. С. 141-142.

Рожнов О. В. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Принципи цивільного процесуального права як засади судочинства. Проблеми розвитку юридичної науки у новому столітті: (До міжнародного дня науки за мир і розвиток): Тези наукових доповідей та повідомлень учасників наукової конференції молодих учених (м. Харків, 25-26 грудня 2002 р.). Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / Міністерство освіти і науки України, Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 2003. С. 24-2.

Рожнов О. В. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Принципи цивільного процесуального права як засади судочинства. Нові Цивільний та Господарський кодекси України та проблеми їх застосування: Матеріали наук.-практ. семінару. (м. Харків, 23 квіт. 2003 р.) Ч.1. Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / уклад. М. І. Панов, 2004. С. 110-112.

Гетманцев О. В. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Поняття принципів цивільного процесу та їх значення у правозастосовчій діяльності суду. Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 187. Правознавство. Чернівці: Рута / університет Чернівецький; відп. ред. П. С. Пацурківський, 2003. С. 60-65.

Кройтор В. А. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Система принципів цивільного процесуального права. Вісник Харківського Національного університету внутрішніх справ. Вип. 42. 2008. С. 15-22.

Кройтор В. А. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Принцип устності в цивільному судочинстві. Право і безпека. 2009. № 2. С. 144-151.

Ізарова І. О. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=

[S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=) Принципи цивільного процесу ЄС. Часопис Київського університету права. 2015. № 2. С. 160-164.

Тертишніков В. І. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Принципи цивільно-процесуального права: текст лекції / В. І. Тертишніков; Міністерство вищої та середньої спеціальної освіти УРСР, ХЮІ ім. Ф. Е. Держинського. Х.: Юрид. ін-т, 1991. 20 с.

Шутенко О. В. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Проблемы диспозитивности в гражданском судопроизводстве: монографія. Харків: Новое слово, 2004. 200 с.

Цувіна Т. А. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=117350318390386151610&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Право на суд у цивільному судочинстві: монографія. НЮУ ім. Я. Мудрого. Харків: Слово, 2015. 281 с.

Тема 2. Цивільна юрисдикція (предметна та суб'єктна юрисдикція, інстанційна та територіальна юрисдикція)

Питання для обговорення

1. Поняття та види предметної та суб'єктної юрисдикції.
2. Юрисдикція позовних справ.
3. Юрисдикція справ окремого провадження.
4. Юрисдикція справ наказного провадження.
5. Поняття та види територіальної та інстанційної юрисдикції.
6. Передача справи з одного суду до іншого.

Завдання

1. 07 лютого 2020 року суддя Уманського міськрайонного суду Черкаської області розглядаючи в порядку спрощеного позовного провадження справу за позовною заявою Чишко до комунального підприємства «Уманьтеплокомуненерго» про захист прав споживача, встановила, що у провадженні судді перебуває цивільна справа за позовною заявою Чишко до комунального підприємства «Уманьтеплокомуненерго» про захист прав споживача. Провадження по даній справі відкрито за правилами спрощеного позовного провадження. 05 лютого 2020 року від позивача по справі, Чишко, на адресу суду надійшло клопотання згідно якого вона просить передати дану справу судді Уманського міськрайонного суду Черкаської області для вирішення питання про об'єднання її з цивільною

справою в одне провадження. Розглядаючи клопотання про передачу справи до іншого судді, суддею встановлено, що в провадженні судді Уманського міськрайонного суду перебувала цивільна справа за позовом Чишко до КП «Уманьтеплокомуненерго» про захист прав споживача. Згідно довідки канцелярії Уманського міськрайонного суду від 07.02.2020 р. дана справа розглянута 06.02.2020 року з винесенням рішення.

Надайте характеристику обставинам справи. Яке рішення має постановити суд?

2. 16 січня 2020 року суддя Личаківського районного суду м. Львова, вивчивши матеріали позовної заяви Майстренко до старшого державного виконавця Личаківського відділу державної виконавчої служби м. Львів Головного територіального управління юстиції у Львівській області про зняття арешту, встановив, що позивач звернувся до суду з позовною заявою до відповідача про зняття арешту з його банківського рахунку, накладеного старшим державним виконавцем Личаківського ВДВС м. Львів ГТУЮ у Львівській області в межах виконавчого провадження про стягнення з позивача аліментів на утримання неповнолітніх дітей. Як вбачається зі змісту позовної заяви, позивач будучи боржником у виконавчому провадженні оскаржує дії державного виконавця, пов'язані з накладенням арешту на його майно. При цьому, саме виконавче провадження, в межах якого оскаржуються вказані дії відкрито на підставі рішення Сихівського районного суду м. Львова від 23.10.2015 р. про стягнення з позивача аліментів на утримання неповнолітніх дітей.

Надайте характеристику обставинам справи. Яке рішення має постановити суд?

3. Суддя Недригайлівського районного суду Сумської області, розглянувши цивільний позов Вітренко, с. Долина Тернівської селищної ради Недригайлівського району Сумської області, до Недригайлівської районної державної адміністрації, смт. Недригайлів Недригайлівського району Сумської області, про скасування незаконної приватизації Тернівського цукрокомбінату та Тернівського бурякорадгоспу, встановив, що позивач Вітренко, звернувся до суду із позовом до Недригайлівської районної державної адміністрації у порядку цивільного судочинства, в якому просить скасувати незаконну приватизацію Тернівського цукрокомбінату та Тернівського бурякорадгоспу. Як вбачається з поданої позовної заяви, позивачем оскаржується рішення Недригайлівської районної державної адміністрації, як суб'єкта владних повноважень, щодо приватизації Тернівського цукрокомбінату та бурякорадгоспу, яку позивач вважає незаконною.

Надайте характеристику обставинам справи. Яке рішення має постановити суд?

4. 03 лютого 2020 року суддя Шевченківського районного суду м. Києва, вивчивши матеріали позовної заяви Терещенко до Головного управління Пенсійного фонду України про визнання незаконними рішень та дій, встановив, що 30.01.2020 року Терещенко звернувся до суду з позовом до ГУ ПФУ про визнання незаконними рішень та дій. Як вбачається зі змісту позовних вимог, позивач просить: скасувати визначення Пенсійного фонду про його перебування на виборній громадській посаді, як роботу, тобто, позивач фактично оскаржує дії Головного управління Пенсійного фонду України, а саме внесення його до категорії працюючих пенсіонерів.

Надайте характеристику обставинам справи. Яке рішення має постановити суд?

5. 15 січня 2020 року суддя Сихівського районного суду м. Львова розглянувши позовну заяву Золотенко до Сихівського відділу державної виконавчої служби м. Львова про зняття арешту, встановив, що позивач звернувся до суду з позовом, в якому просить скасувати арешт на його майно, який накладено постановою державного виконавця Сихівського ВДВС м. Львова від 15.05.2018 року. Як вбачається із змісту позовної заяви, позивач будучи боржником у виконавчому провадженні, оскаржує дії державного виконавця, пов'язані з накладенням арешту на його майно. При цьому, саме виконавче провадження, в межах якого оскаржуються вказані дії відкрито на підставі судового наказу про стягнення з позивача аліментів на утримання малолітніх дітей, виданого 02.04.2018 року Шевченківським районним судом м. Львова від 23.10.2015 року.

Надайте характеристику обставинам справи. Яке рішення має постановити суд?

6. Суддя Франківського районного суду м. Львова, розглянувши матеріали цивільного позову Титаренко до Франківського ВП ГУ НП у Львівській області за участю третьої особи, що не заявляє самостійних вимог на предмет спору – П'ята Львівська державна нотаріальна контора про скасування арешту нерухомого майна, зареєстрованого на підставі постанови про накладення арешту на майно б/н від 15.05.2008 року у справі, встановив, що позивач звернувся до суду з позовною заявою про скасування арешту нерухомого майна, зареєстрованого на підставі постанови про накладення арешту на майно б/н від 15.05.2008 року у справі.

Надайте характеристику обставинам справи. У порядку якого виду судочинства повинна розглядатися ця справа?

Рекомендована література до теми:

Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.

Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку: монографія. Х.: Право, 2010. 352 с.

Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х.: Право, 2012. 624 с.

Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2018. 362 с.

Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Наук. кер. роботи К. В. Гусаров; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: б. в., 2018. 249 с.

Цивільний процес України: навч. посіб. / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханник-Посполітак; Нац. ун-т "Києво-Моги́л. акад.". Київ : Дакор, 2019. 274 с.

Шадура Д. М. [Комаров В. В.](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Цивільна юрисдикція: автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Цивільне право, сімейне право, цивільний процес, міжнародне приватне право. Х.: Б. в., 2008. 20 с.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Радченко П. І. [Сакара Н. Ю. \[Білоусов Ю. В. \\[13\\]\\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Визначення підвідомчості \\(цивільної юрисдикції\\) у новому Цивільному Процесуальному Кодексі України.</p>
</div>
<div data-bbox=\\)\]\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Проблеми реалізації ст. 59 Конституції України у сфері судової цивільної юрисдикції. Конституція України - основа побудови правової держави і громадянського суспільства: Тези доп. та наук. повідомл. учасників всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів \(26-27 червня 2006 р.\). Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / за заг. ред. М. І. Панов, 2006. С. 347-349</p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Юрисдикція суду в проекті нового цивільного процесуального кодексу. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 6. Х. Право / редкол. Ю. П. Битяк [та ін.] , 2003. С. 112-119.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Приватне право і підприємництво. 2004. Вип. 4. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПН України / Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва, 2005. С. 52-56.

Радченко П. І. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Судова юрисдикція як міждисциплінарна наукова проблема. Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України: Тези доп. та наук. повід. учасн. міжнар. наук.-практ. конф. (25-26 січ. 2007 р.). Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / за заг. ред. В. В. Комарова, 2007. С. 75-78.

Тертышников В. И. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Критерии гражданской юрисдикции. Юридическая наука, образование и практика: исторический опыт и перспективы развития: Материалы междунар. науч.-практ. конф. профессорско-препод. состава и молодых ученых, 16-18 апр. 2013 г. / Белгород. ун-т кооперации, экономики и права. Белгород: БУКЭП, 2013. С. 20-22.

Радченко П. І. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Розмежування юрисдикції цивільних, господарських та адміністративних судів. Від громадянського суспільства - до правової держави: Тези доп. IV міжнар. наук.-практ. конф. (24 квіт. 2009 р.). Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. С. 216-219.

Попов О. І. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Інстанційна система судів цивільної юрисдикції. Університетські наукові записки: часопис / Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2012, № 3 (43). С. 145-151.

[http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21ALL=\(%3C.%3EA=%3C.%3E%29http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21ALL=(%3C.%3EA=%3C.%3E%29http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=) Проблеми науки гражданского процессуального права: монография / под ред. В. В. Комарова. Харьков: Право, 2002. 440 с.

Тема 3. Позов в цивільному судочинстві

Питання для обговорення

1. Поняття позову та його елементи.
2. Види позовів.
3. Зміна позову.
4. Захист відповідача проти пред'явленого позову.
5. Забезпечення позову.

Завдання

1. 10 січня 2020 року суддя Залізничного районного суду м. Львова, розглянувши заяву Миколенко про забезпечення позову, встановив, що позивач звернулася до суду з позовом про стягнення з Поленко на її користь грошових коштів у розмірі 70000 гривень. Разом з позовом позивачем подано заяву про забезпечення позову у даній справі шляхом накладення арешту на транспортні засоби марки «Volkswagen Jetta» загальний легковий седан, номер кузова ХХ 2222 ХХ білого кольору та спеціалізований вантажний малотонажний фургон номер кузова ХХ 3333 ХХ зеленого кольору. Позивачем у заяві про забезпечення позову не вказано поштових індексів; не обґрунтовано необхідності забезпечення позову; не обґрунтовано необхідності застосування заходу забезпечення позову; відсутні пропозиції щодо зустрічного забезпечення; відсутні характеристики транспортних засобів та докази належності їх відповідачу.

Надайте характеристику вищезазначеній ситуації. Яке рішення має прийняти суд?

2. Суддя Печенізького районного суду Харківської області розглянувши заяву позивача Біденко про забезпечення позову встановив, що Біденко звернулася до Приватного акціонерного товариства «Підсередне» про розірвання договору оренди землі. Позивачем разом із позовною заявою, було подано заяву про забезпечення позову, в якій Біденко просила суд забезпечити позов шляхом заборони вчинення будь-яких реєстраційних дій щодо належної їй земельної ділянки площею 6,1624 га, яка розташована на території Підсереднянської сільської ради Великобурлуцького району, Харківської області. Проте, у заяві щодо застосування заходів забезпечення позову, зазначених заявником, не вказано на реальну небезпеку, за якої невжиття заходів забезпечення позову може призвести до утруднення, або навіть неможливості у майбутньому виконати рішення суду.

Надайте характеристику вищезазначеній ситуації. Яке рішення має прийняти суд?

3. Суддя Богунського районного суду міста Житомира, розглянувши заяву Горошко про забезпечення позову по цивільній справі за позовом Горошко до Громадська організація Гаражний кооператив "Світанок Плюс" про визнання бездіяльності неправомірною, встановив, що 03.02.2020 року

представник позивача подав до суду позовну заяву, в якій просить визнати недійсним рішення громадської організації «Гаражний кооператив «Світанок Плюс» в особі правління ГО «ГК «Світанок Авто» від 23.01.2020 року в частині виключення Горошко з організації. Одночасно Горошко подав заяву про забезпечення позову, в якій просить постановити ухвалу, якою заборонити громадській організації «Гаражний кооператив «Світанок Плюс» розглядати питання на чергових загальних зборах 29 лютого 2020 року про виключення Горошко з членів організації. При розгляді заяви про забезпечення позову суд встановив, що між сторонами існує спір щодо відновлення прав позивача, за захистом яких, вона звернулася. Невжиття заходів забезпечення позову може ускладнити вирішення судового спору, а отже ставить під загрозу забезпечення квартири позивача природним газом для побутових потреб.

Надайте характеристику вищезазначеній ситуації. Яке рішення має прийняти суд?

4. 03 лютого 2020 року Індустріальний районний суд м. Дніпропетровська розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду м. Дніпра заяву Синенко про забезпечення позову, встановив, що до Індустріального районного суду м. Дніпропетровська надійшла заява Синенко про забезпечення позову. В обґрунтування заяви зазначив, що має намір звернутись до суду з позовом до Гоєнко про розірвання договору дарування 3/5 частин квартири, при цьому він має інформацію, що Гоєнко має намір продати свою частку в даній квартирі. Враховуючи, що на підготовку позову необхідний деякий час, з метою недопущення вчинення дій, які значно можуть ускладнити виконання рішення по справі, просить вжити заходи забезпечення позову шляхом накладення арешту на 3/5 частин квартири, які на праві власності належать Гоєнко. Разом з тим, у заяві про забезпечення позову не наведено достатніх причин для вжиття цих заходів, оскільки Синенко не представлено відомостей про те, що невиконання заходів забезпечення позову може в подальшому утруднити чи зробити неможливим виконання рішення суду, чи призведе до порушення прав позивача. Також Синенко в заяві не вказав ціну позову, про забезпечення якого він просить та пропозиції заявника щодо зустрічного забезпечення.

Надайте характеристику вищезазначеній ситуації. Яке рішення має прийняти суд?

5. 12 лютого 2020 р. суддя Франківського районного суду м. Львова, розглянувши заяву представника заявників Лавриненко, Лерченко адвоката про забезпечення позову по справі за позовом Лавриненко, Лерченко до Мазуренко, Святенко про відшкодування шкоди завданої залиттям квартири, яке сталось в результаті пожежі, встановив, що позивачі звернулись до суду із позовом до відповідачів про відшкодування шкоди завданої залиттям квартири, яке сталось в результаті пожежі у розмірі 52 221, 60 грн. відшкодування майнової шкоди, та 10000, 00 грн. відшкодування моральної

шкоди. Крім того, представник позивачів звернувся до суду із заявою про забезпечення позову, шляхом накладення арешту на нерухоме майно, що належить відповідачу Святенко, а саме на квартиру. В заяві про забезпечення позову не доведено те, що такий захід забезпечення позову як накладення арешту на квартиру, буде співмірним із заявленими позивачами вимогами, та не наведено достатніх підстав того, що невжиття заходів забезпечення позову утруднить чи зробить неможливим виконання рішення суду.

Надайте характеристику вищезазначеній ситуації. Яке рішення має прийняти суд?

Рекомендована література до теми:

Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.

Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух: монографія. Х.: Право, 2010. 352 с.

Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х.: Право, 2012. 624 с.

Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2018. 362 с.

Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Наук. кер. роботи К. В. Гусаров; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: б. в., 2018. 249 с.

Цивільний процес України: навч. посіб. / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханник-Посполітак; Нац. ун-т "Кієво-Моги́л. акад.". Київ : Дакор, 2019. 274 с.

Рябченко Ю. Ю. [Гордон В. М. \[Білоусов В. В. \\[17\\]\\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Иски о признании. Страницы Харьковской цивилистики: в 3 ч. / Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина, Юрид. фак., Каф. гражд.-правовых дисциплин. Х.: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2010. Ч. 3: Доктора Харьковской цивилистической школы. С. 10-27.</p>
</div>
<div data-bbox=\\)\]\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Иски о признании. Страницы Харьковской цивилистики: в 3 ч. / Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина, Юрид. фак., Каф. гражд.-правовых дисциплин. Х.: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2010. Ч. 3: Доктора Харьковской цивилистической школы. С. 10-27.</p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Особливості елементів позову у справах про захист прав споживачів. Держава і право. Юридичні і політичні науки. Вип. 35. К.: Ін-т держави і права НАН України / голова редкол. Ю. С. Шемшученко, 2007. С. 408-414.</p>
</div>
<div data-bbox=)

[S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=) Груповий позов: зарубіжний досвід та перспективи його використання в Україні. Університетські наукові записки: часопис / Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2012, № 1 (41). С. 295-309.

Луспеник Д. Д. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Практика розгляду судами заяв про забезпечення позовів при вирішенні спорів у цивільному судочинстві: спірні питання: [розд. 7.2 гл. 7 : Okремі питання судової діяльності]. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства. Х.: Харків юрид. / за заг. ред. В. В. Комаров; авт. В. В. Комаров [та ін.], 2008. С. 647-657.

[http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=117652388590887101710&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=117652388590887101710&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21ALL=(%3C.%3EA=%$%3C.%3E%29http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=117652388590887101710&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=) Позовне провадження: монографія / В. В. Комаров [та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 552 с.

Масюк В. В. http://ek.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Позовна заява: алгоритм складання та подання. Х.: Право, 2012. 76 с.

Модуль 2. Стадії та провадження у суді першої інстанції.

Тема 4. Пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі.

Питання для обговорення:

1. Право на звернення до суду та порядок його реалізації.
2. Заяви учасників справи.
3. Позовна заява. Вимоги закону щодо форми та змісту позовної заяви.
4. Наслідки подання позовної заяви, яка не відповідає вимогам закону. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви.
5. Підстави відмови у відкритті провадження у справі

Завдання

1. До Оболонського районного суду міста Києва звернувся Мазур Д. із позовною заявою до Воронова Н. про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. Перевіривши матеріали, суд постановив ухвалу про повернення позовної заяви оскільки позивачем у позовній заяві не зазначено обставин щодо того чи був застрахований автомобіль відповідача, чи звертався він до страхової компанії із заявою про відшкодування матеріальної шкоди внаслідок настання страхового випадку, якими доказами це підтверджується.

Чи правильне рішення постановив суддя у даній справі? Які підстави залишення позовної заяви без руху та повернення заяви?

2. Лазурев В.В. звернувся з позовом до Кононенко М.М. про зобов'язання вчинити дії та застосувати штрафні санкції (пеню) шляхом їх стягнення з Кононенко М. М. В ухвалі суду про відкриття провадження від 11.01.2019 судом був встановлений строк до 12.02.2019 для подання сторонами, зокрема заяв, без конкретного визначення переліку таких заяв. Відповідач 09.02.2019 звернувся до суду першої інстанції з зустрічною позовною заявою про визнання недійсним договору купівлі-продажу та додаткової угоди до нього. Ухвалою суду зустрічну позовну заяву повернуто відповідачу на підставі ч. 3 ст. 194 ЦПК України з підстав її подання поза межами строку, встановленого для вчинення такої процесуальної дії, а саме строку, визначеного в ухвалі суду.

Чи правомірні дії суду? Чи було реалізовано відповідачем право на подання до суду відзиву на позов?

3. До Білоцерківського міськрайонного суду Київської області надійшла заява Білоцерківського психоневрологічного інтернату про поновлення цивільної дієздатності Ломанової М., яка відповідно до рішення суду від 18 грудня 2008 року у справі була визнана частково дієздатною, а Ломанова Г. призначено її піклувальником. У заяві директор Білоцерківського психоневрологічного інтернату зазначає, що за час перебування у інтернаті підопічна стала впорядкованою та відновила здатність до самообслуговування.

Чи може бути відкрито провадження у справі та яке рішення має постановити суд?

4. Петрукова В. звернулася до Шевченківського районного суду м. Києва з позовною заявою до Петрукова Д. про розірвання шлюбу та стягнення аліментів. Суд, розглянувши позовну заяву та додані до неї документи, постановив ухвалу про роз'єднання позовних вимог оскільки вважає, що сумісний розгляд вимог про розірвання шлюбу та про стягнення аліментів в одному провадженні утруднить вирішення справи з урахуванням строків розгляду даного виду вимог.

Чи правомірні дії суду? Який процесуальний порядок об'єднання і роз'єднання позовів?

5. Між Сердюк Л.В. та Волковим П.А. укладено договір оренди квартири строком на 1 рік. Внаслідок несплати орендарем орендної плати Сердюк Л.В. звернулась до суду з позовом до Волкова П.А. про стягнення заборгованості з орендної плати за травень 2019 р. У процесі підготовки справи до судового розгляду відповідач сплатив орендну плату за травень у добровільному порядку, внаслідок чого позивач відмовилась від позову. Суд закриття провадження у справі. В подальшому Сердюк Л.В. знову звернулась до суду з позовом до Волкова П.А. про стягнення заборгованості з орендної плати за тим же договором оренди за червень 2019 р.

Проаналізуйте ситуацію та надайте правову оцінку діям суду. Які наслідки закриття провадження у справі?

Рекомендована література до теми:

Цивільний процесуальний кодекс України № 1618-IV від 18 березня 2004 р. зі змінами та доповненнями <http://zakon2.rada.gov.ua/>

Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції: постанова пленуму Верховного Суду України № 2 від 12.06.2009 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-09>

Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: постанова пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>

Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову: Постанова Пленуму Верховного Суду України у цивільних справах від 22.12.2006 р. № 9.— Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va009700-06>

Актуальні питання цивільного судочинства в світлі судової реформи в Україні: монографія / за заг. ред. Н.Ю. Голубевої. Одеса: Юридична література, 2017. 209 с.

Бонтлаб В. В. Право на звернення до суду за захистом цивільних прав та інтересів: проблеми й перспективи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право . Вип. 30(1), 2015. С. 110-113.

Ізарова І. О., Ханік-Посполітак Р. Ю. Цивільний процес України. Київ : ВД «Дакор», 2018. 276 с.

Курс цивільного процесу: підручник / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 1352 с.

Позовне провадження : моногр. / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 552 с.

Сакара Н. Ю. Право на звернення до суду за судовим захистом. Сучасні проблеми юридичної науки: стан і перспективи розвитку: Тези доп. та наук. повідомлень учасників наук. конф. молодих учених та здобувачів. Харків. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2005. С. 82-86 .

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2016. 848 с.

Тема 5. Підготовче провадження.

Питання для обговорення

1. Поняття та значення підготовчого провадження.
2. Процесуальний порядок здійснення підготовчого провадження.
3. Врегулювання спору за участю судді.

Завдання

1. 15 лютого 2019 р. суддя Московського району м. Харкова відкрив провадження у справі за позовною заявою Демкіного Л. до Прохорова Ж. про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої внаслідок дорожньо-транспортної пригоди, призначивши підготовче судове засідання на 25 лютого 2019 р. У підготовчому судовому засіданні суддя переконав сторони завершити спір, уклавши мирову угоду, та допоміг їм виробити її умови. Після цього він виніс ухвалу про визнання мирової угоди та закриття провадження у справі.

Чи правомірні дії судді? Які питання вирішуються судом у підготовчому засіданні?

2. Ухвалою суду від 16.09.2018 року було відкрито провадження по справі за позовом Мемедова Г. до ТОВ «Авто Мобілі», Приватного нотаріуса Київського міського нотаріального округу Натової Н., Солом'янського районного відділу державної виконавчої служби міста Київ головного територіального управління юстиції у місті Києві, Державного підприємства «СЕТАМ», Хачатурян А. про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, скасування результатів електронних торгів і повернення майна, та призначено до розгляду в підготовче судове засідання.

Позивач в підготовчому судовому засіданні заявив клопотання про витребування доказів, а саме: надати копії документів на підставі яких здійснювалась постановка на облік вказаного автомобіля за вказаний період часу; надати інформацію про місце проживання і РНОКПП поточного власника (власників) вказаного автомобіля. Вважає, що отримання вказаної інформації є необхідною для визначення відповідача у частині вимог щодо повернення вказаного автомобіля. Проти закриття підготовчого засідання та призначення справи до судового розгляду заперечував.

Представник відповідача ТОВ «Авто Мобілі» - Олейніков О.А. в судове засідання не з'явився, подав до суду клопотання про розгляд підготовчого судового засідання без його участі, просив закрити підготовче засідання та призначити справу до судового розгляду. Відповідач - Приватний нотаріус Натова Н., в судове засідання не з'явилась, подала до суду пояснення по справі в яких просила слухати справу за її відсутності.

Представник відповідача -Державне підприємство «СЕТАМ» в судове засідання не з'явився, подав до суду відзив на позов в якому просить розглядати справу у його відсутності.

Представник відповідача - Солом'янський районний ВДВС міста Київ ГТУЮ у місті Києві в судове засідання не з'явився, про час та місце розгляду справи повідомлялись належним чином.

Відповідач Хачатурян А. в судове засідання не з'явився, про час та місце розгляду справи повідомлявся належним чином, подав до суду відзив на позов.

Заслухавши позивача, дослідивши матеріали справи, суд приходить до наступного- постановляє ухвалу від 02.07.2091 р. про: залишення позовної заяви без розгляду, закриття провадження у справі, закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті. Підготовче провадження у розглядуваній справі триває з жовтня 2018року, а отже позивач мала достатньо часу для того щоб реалізувати свої процесуальні права у підготовчому провадженні.

Оцініть правомірність дій судді. Визначте мету та завдання проведення підготовчого провадження.

3. Забарнова Л. звернувся до суду з позовом до Шевчука Д. про стягнення аліментів на період навчання. Ухвалою від 15.04.201 року справу призначено до підготовчого засідання на 10.05.2019 року. Сторони, будучи належним чином повідомленими про час та місце розгляду справи, в підготовче судове засідання не з'явилися, від відповідача надійшла заява про відкладення підготовчого судового засідання в зв'язку з зайнятістю його адвоката. Суд приходить до висновку, що підготовче засідання слід відкласти на 22.05.2019.року.

У призначене підготовче судове засідання позивачка не з'явилась, а відповідач надав клопотання про відкладення судового розгляду у зв'язку з бажанням укласти договір з іншим адвокатом та написання відзиву. Суд ухвалою відклав підготовче судове засідання на 02.06. 2019 року.

Сторони, будучи належним чином повідомленими, в підготовче судове засідання в червні не з'явилися. За результатами підготовчого засідання суд ухвалою призначив судове засідання для розгляду справи по суті на 16.06.2019 року.

Оцініть правомірність дій судді. Які підстави для відкладення підготовчого засідання?

4. Альошин В. звернувся до суду з позовом до Павленка М. про стягнення 7000 грн. за договором позики, посилаючись на те, що в січні 2019 р. передав відповідачу вказану суму грошових коштів, які останній зобов'язаний був повернути до 31 грудня 2019 р. На підтвердження укладення договору позики та отримання грошових коштів відповідач надав Альошину В. розписку. У зазначений в розписці строк Павленко М. грошові кошти не повернув. Під час першого ж підготовчого засідання відповідач

позов визнав у повному обсязі. Суддя ухвалою закрити підготовче провадження та призначив дату судового засідання для розгляду справи по суті, на якому ухвалив рішення про задоволення позову в повному обсязі.

Яким чином мав діяти суд в даній ситуації? Які процесуальні рішення може прийняти суд за результатами підготовчого засідання?

5. 15. 07. 2019 р. Антипович Д. звернувся з позовом до Чорного Л. про внесення змін до договору оренди житлового приміщення. 12.09.2019 року до суду надійшло клопотання від відповідача про врегулювання спору за участі судді. Ухвалою від 14 вересня 2019 року клопотання сторони було задоволено, розпочато процедуру врегулювання спору за участі судді та зупинено провадження у цивільній справі. За результатами проведення спільної наради сторони не досягли мирного врегулювання спору, оскільки позивач вважає таку процедуру затягуванням часу та заперечував проти її проведення.

Яке рішення має постановити суд? Які підстави для врегулювання спору за участю судді? Які процесуальні наслідки припинення врегулювання спору за участю судді?

Рекомендована література до теми:

Бондаренко-Зелінська Н.Л. врегулювання спору за участю судді: проблеми та перспективи застосування. Університетські наукові записки, 2018, № 67-68, С. 62-70.

Васильєв С.В. Довідник з підготовки до судового розгляду окремих категорій цивільних справ (2-е вид., перероб. і доп.). Харків: Еспада, 2009. 448 с.

Курс цивільного процесу: підручник / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 1352 с.

Луспеник Д.Д. Розгляд цивільних справ судом першої інстанції. Харків: Харків юридичний, 2006. - 480 с.

[Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-09): Постанова Верховного суду України від 12.06.2009 № 5. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-09>

Тимченко Г.П. Підготовка справи до судового розгляду: витоки та сучасний стан. Проблеми цивільного та підприємницького права в Україні, 2010. С. 142–146.

Цал-Цалко Ю Ю. Сутність підготовчого провадження. Часопис цивілістики, Випуск 34, спецвипуск «Цивільний процес», 2019. С. 74-80.

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2016. 848 с.

Цивільний процесуальний кодекс України № 1618-IV від 18 березня 2004 р. зі змінами та доповненнями <http://zakon2.rada.gov.ua/>

Тема 6. Розгляд справи по суті

Питання для обговорення:

1. Поняття та значення стадії розгляду справи по суті.
2. Процесуальний порядок здійснення розгляду справи по суті.
3. Відкладення розгляду справи. Перерва в судовому засіданні.
4. Зупинення і закриття провадження у справі. Залишення позовної заяви без розгляду.
5. Фіксація судового процесу.
6. Заочний розгляд справи.
7. Спрощене позовне провадження.

Завдання

1. Власник будинку Захаров В.Н. звернувся до суду з позовом про виселення наймача Логова Р.В. з тих підстав, що наймач не сплачує за житло та не виконує умов договору. Суд неодноразово відкладав розгляд справи за таких підстав: перший раз - у зв'язку з неприбуттям відповідача в судове засідання, щодо якого відсутні відомості про вручення судової повістки, другий - через неявку відповідача, якого було своєчасно повідомлено, третій - внаслідок письмової заяви відповідача про хворобу, четвертий - у зв'язку із задоволенням клопотання відповідача про відвід судді, п'ятий - у зв'язку із неявкою представника позивача в судове засідання.

Проаналізуйте правову ситуацію і визначте чи вірно вчинив суд в усіх зазначених випадках? Які підстави відкладення судового засідання?

2. Зоріна Ю. звернулася з позовом до Зоріна А. про поділ спільного сумісного майна. Суд постановив ухвалу, якою залишив заяву без розгляду. Ухвалу було мотивовано тим, що сторони 12 травня і 7 червня 2019 р. не з'явилися до суду без поважних причин, про причини неявки суд не повідомили. Суд дійшов висновку про неможливість розгляду справи за тими матеріалами, що містяться у справі, за відсутності сторін. В апеляційній скарзі Зоріна Ю. просить скасувати ухвалу місцевого суду, посилаючись на те, що в травні вона не мала змоги прийти до суду через хворобу, проте її адвокат до суду з'явився. Стосовно неявки 7 червня зазначила, що їй повідомили, що відповідач заявив клопотання про передачу справи до іншого суду, і вона виходила з того, що за цих обставин розгляд справи буде відкладено.

Чи вірно вчинив суд? Дайте правову оцінку. Які підстави та процесуальні наслідки залишення позовної заяви без розгляду?

3. За результатами розгляду справи по суті за позовом Ступного Ж. Луніної М. про повернення боргу за договором позики, суд провадження по справі закриття, посилаючись на те, що представник позивача заявив клопотання про відмові від позову та про закриття провадження по справі на цій підставі з метою уточнення деяких обставин, які на його думку мають

значення для вирішення спору між сторонами. При цьому суд не роз'яснив наслідки цієї процесуальної дії та не з'ясував мотиви відмови позивача від позову.

Проаналізуйте правову ситуацію. Чи мав право суд закрити провадження по даній справі?

4. Розглядаючи справу за позовом Дубнікова Р. до ТОВ «Ранок» про поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, суд, на думку позивача, припустився таких порушень закону:

- суд відмовив задовольнити його клопотання про розгляд справи безпосередньо на підприємстві, чим позбавив можливості допитати свідків, оскільки вони не змогли б приїхати до суду через завантажений графік роботи;

- справу розглянув у службовому кабінеті, а не в залі судового засідання, де присутні змогли б оцінити як законність дій керівництва ТОВ при його звільненні, так і законність дій самого суду

- суддя відмовив у клопотанні про доповнення позовних вимог ще вимогою про відшкодування моральної шкоди;

- суддя відмовив йому в задоволенні заяви про забезпечення позову шляхом накладення арешту на автомобіль директора ТОВ, не постановивши про це ухвали, чим позбавив його можливості оскаржити такі дії;

- суд не задовольнив його клопотання про притягнення до участі в справі як співвідповідача бухгалтера підприємства, яка безпосередньо відмовилась видати йому заробітну плату.

Чи правомірні та обґрунтовані зауваження позивача? Відповідь обґрунтуйте.

5. У провадженні Шевченківського районного суду м. Кіровограда знаходиться справа за позовом Ісакової Н.П. до виконавчого комітету Кіровоградської міської ради, треті особи — Служба у справах дітей Кіровоградської міської ради, Комунальний заклад «Дитячий будинок «Мрія» - про визнання незаконним і скасування рішення, звільнення від обов'язків опікуна та призначення нового опікуна. У зв'язку з тим, що свідки у справі Грішина Г.І. та Осип А.С, яких треба допитати, працюють на території Кіровського району м. Кіровограда, суд за власною ініціативою постановив ухвалу про їх участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, забезпечення проведення якої доручив Кіровському районному суду м. Кіровограда.

Чи відповідають дії суду вимогам процесуального закону? Чи враховано судом інтереси сторін у справі? Якщо позивач або відповідач у справі заперечуватимуть проти проведення допиту свідків у режимі відеоконференції та наполягатиме на їх безпосередній присутності в судовому засіданні, які процесуальні дії має вчинити суд?

6. 2 листопада 2019 р. Кухаренко В. подала до Апеляційного суду Дніпропетровської області зауваження щодо неповноти та неправильності запису протоколу судового засідання від 25 жовтня 2019 року по цивільній справі за позовом ТОВ «Житлоком» до Кухаренко В та Кухаренко М. про стягнення суми боргу за послуги з утримання будинків і споруд, -, зазначивши що в протоколі судового засідання неповно відображені її заперечення проти позовної заяви позивача та зникли її пояснення з цього приводу, в протоколі не відображені її пояснення щодо викриття шахрайських дій позивача та взагалі не зазначено, що представники позивача не змогли підтвердити представлені суду розрахунки заборгованості. Суд, дослідивши обставини справи, постановив ухвалу про залишення без задоволення зауваження.

Чи вірно вчинив суд? Який порядок ведення протоколу судового засідання? Які вимоги процесуального закону до змісту протоколу? Яким чином здійснюється фіксування судового засідання за допомогою технічних засобів? Як особа зможе дізнатися про зміст конкретної процесуальної дії?

7. До Оболонського районного суду м. Києва звернувся Степанов Г. з позовною заявою до Степанової Л. про розірвання шлюбу. Відповідачка в судових засіданнях 16.10.18 р. та 15.11.2018. року не з'являлася, була повідомлена належним чином, про причини неявки суд не повідомляла. Позивач у судовому засідання не заперечував проти постановлення ухвали про заочний розгляд справи.

06.03.19. відповідачка звернулася до Оболонського районного суду м.Києва з заявою про перегляд заочного рішення. Позивач Степанов Г. в судові засідання не з'явився по причині його смерті, що підтверджується свідоцтвом про смерть. Відповідачка в судовому засіданні пояснила, що про розірвання шлюбу дізналась тільки після смерті Степанова Г., вважає, що її суд не повідомив належним чином про час та місце розгляду справи, а тому вважає, що її права порушені.

Суд встановив, що повідомлення про вручення викликів відповідачу до суду та вручення рішення надходило вчасно, не було вручено з причин того що відповідачка не проживає за адресою місця реєстрації, тому судові засідання відбулися за відсутності відповідача, яка не надавала докази щодо поважності причин неявки в судові засідання. З огляду на викладене, суд дійшов висновку у необхідності відмовити в задоволенні заяви відповідача про перегляд заочного рішення.

Чи правильно вчинив суд в наведеній ситуації? Які умови проведення заочного розгляду справи? Назвіть порядок і строк оскарження заочного рішення.

8. Семенов Д. звернувся до суду із позовом, по якому просив суд стягнути з Романова Н. на його користь борг в сумі 658752 грн. Московський

районний суд м. Харкова 07 грудня 2019 року ухвалив заочне рішення по справі, яким позов задоволено повністю.

16 січня 2020 року від відповідача надійшла заява про перегляд заочного рішення. Заявник у судові засідання не з'явилися, про дату, час та місце проведення повідомлявся належним чином, що підтверджується зворотними повідомленнями, наявними в матеріалах справи.

Представником відповідача подано до суду клопотання про відкладення розгляду заяви на іншу дату, у зв'язку із необхідністю лікування, надано до суду копію медичної довідки, викладеною іноземною мовою, без перекладу на українську мову. Суд вважає за необхідне відмовити в задоволенні заяви про відкладення судового засідання.

Крім того, представником відповідача подано до суду клопотання про зупинення розгляду справи, оскільки на розгляді в Приморському районному суді м. Одеси знаходиться справа про визнання неукладеним договору позики за розпискою Семенов Д. та Романова Н. від 04.11.2018 року, яка є предметом розгляду по даній справі. На підтвердження свого клопотання надано копію витягу з сайту судової влади. Суд не прийнявши доводи представника відповідача відмовив в задоволенні заяви про зупинення розгляду справи.

Позивач у судовому засіданні заперечував проти скасування заочного рішення, пояснивши суду, що це безпідставне затягування розгляду справи.

Суд вважає, що у задоволенні вимог про перегляд заочного рішення слід відмовити, оскільки докази, на які посилається відповідач, не мають істотного значення для правильного вирішення справи, крім того, не зазначено жодних причин поважності неявки у судові засідання.

Дайте оцінку діям суду. Назвіть процесуальні підстави та наслідки для відкладення та зупинення провадження по справі. Які процесуальні наслідки залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення?

9. Ухвалою від 25 березня 2019 р. прийнято до розгляду позовну заяву Лихач М. до акціонерного товариства «Банк Успіх» про усунення перешкод в користуванні та розпорядженні майном (автомобілем), шляхом зняття обтяження та відкрито провадження у справі, постановлено розгляд справи проводити у порядку спрощеного позовного провадження без виклику сторін. 12 квітня 2019 р. на адресу суду надійшов відзив, в якому представник відповідача просив проводити розгляд справи в порядку загального позовного провадження. 29 квітня 2019 р. позивач подав відповідь на відзив, де також просив проводити розгляд справи в порядку загального позовного провадження.

Суд, розглянувши зазначені матеріали, постановив ухвалу від 24 травня 2019 р. про відмову в задоволенні заяви про розгляд в порядку загального позовного провадження справи, оскільки предметом позову є вимоги немайнового характеру, характер спірних правовідносин для повного та

всєбічного встановлення обставин не вимагають проведення судового засідання в порядку загального позовного провадження.

Оцініть дії суду. Які підстави для розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження? Чи підлягає дана ухвала оскарженню?

10. До суду надійшла позовна заява Раніна В. до ТОВ «Довіра» про стягнення боргу. Як вбачається із змісту позовних вимог, предметом спору є стягнення заборгованості за договором позики (поворотної фінансової допомоги) в розмірі 74858,61 гривень. Ухвалою від 20.04.19 р. було відкрито провадження у справі та вирішено питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом) сторін на 12.05.19 р..

10.05.19 року до суду надійшла письмова заява сторін про затвердження мирової угоди, до якої також долучено примірник мирової угоди, підписаної ними. У судовому засіданні позивач та відповідач також просили заяву задовольнити та затвердити мирову угоду, укладену між сторонами.

Розглянувши умови наведеної вище мирової угоди, судом встановлено, що остання містить умови щодо передачі відповідачем у власність позивачу нерухомого майна у вигляді будівлі конюшні. Зваживши доводи заяви та вивчивши письмові матеріали справи, суд вважає за необхідне відмовити у затвердженні мирової угоди і продовжити судовий розгляд.

На судовому засіданні 25.05.19 р. сторони надали на розгляд суду спільну заяву про затвердження мирової угоди з доданою мировою угодою. З поданої сторонами мирової угоди вбачається, що позивач відмовляється від позову про стягнення з відповідача заборгованості. Суд прийшов до висновку, що у затвердженні мирової угоди слід відмовити, оскільки за своєю сутністю подана сторонами мирова угода подібна до заяви про відмову від позову, оскільки така створює процесуальні обов'язки лише для сторони позивача.

Який процесуальний порядок проведення судового засідання в порядку спрощеного позовного провадження? Яким чином здійснюється затвердження мирової угоди сторін та які процесуальні наслідки? Оцініть законність дій суду й учасників справи по даній справі. Запропонуйте власний варіант розгляду даної справи з ухвалення судового рішення.

Рекомендована література до теми:

Василина Н.В. Окремі питання вирішення цивільних справ у порядку заочного розгляду. Актуальні питання публічного та приватного права, березень — квітень 2013. № 2 (0 2). С. 26 — 29.

Ізарова І.О. Етапи судового розгляду цивільної справи у суді першої інстанції: теоретико-прикладний аналіз. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2013. № 89. С. 66-69.

Практикум з цивільного процесу України: Навчальний посібник для студентів юрид. спеціальностей вищих навчальних закладів / За заг. ред. Н.В. Василюни, Ю.Д. Притики. – Київ.: ВД «Дакор», 2018. – 332 с.

[Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу \(судового засідання\)](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0108750-12): Наказ ДСА України від 20.09.2012 № 108. Режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0108750-12>

[Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08): Постанова Верховного суду України від 24.10.2008 № 12. Режим доступу- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08>

Ткачук О. Спрошене провадження — новела цивільного процесу: правова природа, ознаки, процедура. Право України № 8, 2017. С. 45-56.

Штефан О. Поняття заочного провадження в цивільному процесі. // Юридична Україна. - 2011. - № 1. с. 44-48.

Ярошенко І.С. Поняття заочного провадження в цивільному процесуальному праві України. Правове регулювання економіки. Збірник наукових праць. Вип. 9. 2009. С. 271-278.

Тема 7. Рішення суду першої інстанції

Питання для обговорення

1. Поняття та види рішень суду першої інстанції. Законна сила судового рішення.
2. Вимоги закону до рішень суду першої інстанції.
3. Зміст рішення суду першої інстанції.
4. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
5. Ухвали суду.

Завдання

1. У справі про визнання додаткової угоди до договору оренди землі недійсною позивачка Ковтун Н.І. надала суду висновок експерта, складений спеціалістом науково-дослідної лабораторії експертних досліджень приватного підприємства «Агенція Кватрум», у якому за результатами проведеної почеркознавчої експертизи зазначено, що підпис на додатковій угоді вчинено не позивачем, а іншою особою.

За ініціативою відповідача ТОВ «Насіння» судом було призначено іншу почеркознавчу експертизу, за результатами якої визначено, що підпис належить позивачці. Цей висновок було покладено в основу рішення про відмову у задоволенні позову.

23 січня 2020 р. було проголошено вступну та резолютивну частини рішення.

Протягом якого строку має бути складений повний текст рішення? Коли рішення у цій справі набере законної сили? Визначте наслідки набрання

рішенням суду законної сили.

Чи відповідає вказане рішення вимогам, визначеним в ЦПК? Визначте процесуальний порядок призначення експертизи в цивільному судочинстві.

З яких частин складається рішення суду? Розкрийте зміст кожної частини.

2. Голова місцевої державної адміністрації Федак А.П. звернувся до суду з позовом до керівника приватного підприємства – місцевої газети «Про головне» – Ващенко О.О. про захист честі, гідності, ділової репутації і спростування інформації, опублікованої в засобах масової інформації та відшкодування моральної шкоди.

Позивач стверджував, що один з працівників газети Коваль Ю.Ю. розмістив у мережі «Facebook» недостовірну інформацію про те, що голова місцевої державної адміністрації Федак А.П. є безвідповідальною особою та не виконує своїх обіцянок, наданих під час передвиборчої кампанії. Також на цій сторінці містилося гіперпосилання на офіційний сайт газети, де у розширеному вигляді була розміщена аналогічна інформація.

Позивач звернувся до суду із клопотанням про забезпечення доказів, у якому просив суд оглянути сторінки у соціальній мережі «Facebook», надавши суду лише скріншоти відповідних сторінок. Суд відмовив у задоволенні такого клопотання. Позивач подав апеляційну скаргу на ухвалу суду про відмову у забезпеченні доказів.

Проаналізуйте дії суду. Визначте строк набрання законної сили ухвалою суду і строк на апеляційне оскарження ухвали. Яке рішення має прийняти суд апеляційної інстанції за результатами розгляду скарги?

Яке рішення має ухвалити суд першої інстанції по суті справі?

3. У справі за позовом Онопка С.В. до Онопка О.Д. про визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням, було прийнято рішення про задоволення позовних вимог. Проте у вступній та описовій частині рішення було вказане по-батькові позивача «Василівна», а в резолютивній частині «Валеріївна». На прохання позивачки видати інше рішення з правильним написанням її по-батькові, секретар відповіла, що необхідно звернутися з письмовою заявою до канцелярії суду.

Не маючи відповідних знань, позивачка звернулася до адвоката, який представляв її інтереси у справі. Адвокат оцінив витрати з написання заяви про усунення описки в судовому рішенні у 1000 грн.

Крім того, у рішенні не було визначено строк, протягом якого це рішення набирає законної сили.

Проаналізуйте ситуацію. Назвіть способи і порядок усунення недоліків судового рішення судом, який його ухвалив. Чи можливо у цій ситуації стягнути витрати на правову допомогу?

4. У січні 2020 р. Дяченко Л.О. звернулася до суду з позовом про визнання за нею права власності на частину квартири за набувальною

власністю. У 1977 р. її бабуся отримала ордер на квартиру, де почали проживати позивачка та її бабуся. У 1983 р. позивачка вийшла заміж. Для родини квартира була замалою та однокімнатна квартира була обмінена на трикімнатну квартиру. У 1999 р. трикімнатна квартира була приватизована на всіх членів родини.

Згідно Свідоцтва про право власності на квартиру позивачці належить 3/5 частки, синові позивачки – 1/5 частка квартири.

1/5 частка квартири, яка належала бабусі позивачки, залишилася зареєстрованою на праві власності за нею, оскільки після її смерті спадок ніхто не прийняв. З моменту смерті бабусі з 20.06.2000 р. позивачка користується її часткою квартири, фактично з бабусею проживала з 7 років, неодноразово ремонтувала зазначену квартиру.

Суд відмовив у задоволенні позову, вказуючи, що потрібно вчасно було приймати квартиру у спадок.

Чи відповідає рішення суду вимозі вмотивованості? Обґрунтуйте відповідь.

5. Позивачка Швецова А.М., яка є матір'ю відповідача Швецова К.А., звернулася до суду з позовом про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою, яка належить їй на праві власності, що підтверджується відповідним державним актом. Суть позовних вимог зводиться до того, що відповідач самовільно засіяв зазначену земельну ділянку кукурудзою. У відзиві відповідача вказано, що його матір заборгувала йому 200 тис. грн за металеві вироби, тому в рахунок погашення боргу він за згодою своєї матері засіяв земельну ділянку. Також відповідачем було подано зустрічний позов про стягнення з позивачки суми заборгованості.

Суд запропонував сторонам укласти мирову угоду. Сторони відмовились.

Рішенням суду у задоволенні позову відмовлено.

Чи правильно суд вчинив, прийнявши зустрічний позов до розгляду з первісним? Проаналізуйте, чи відповідає судове рішення вимогам закону.

6. Шевчук О.В. звернулася до суду з позовом, в якому просила стягнути з Сосновського А.В. матеріальну шкоду в розмірі 40 000 грн., моральну шкоду в розмірі 10 000 грн., витрати на проведення оцінки вартості матеріальних збитків – 3 000 грн. та витрати зі сплати судового збору – 1500 грн.

Позов обґрунтовано тим, що відповідач, керуючи автомобілем Nissan, перевищив швидкість і в'їхав у паркан позивачки та пошкодив господарську будівлю. Рішенням суду Сосновського А.В. визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 124 КУпАП.

Під час судових дебатів позивачка просила стягнути з відповідача також витрати на правову допомогу.

Рішенням суду позов задоволено частково: стягнуто матеріальну шкоду в повному обсязі, а також розмір судового збору і витрати, пов'язані з оцінкою вартості пошкоджень. Суд відмовив у стягненні з відповідача витрат на правову допомогу, вказавши, що попередній розрахунок майбутніх витрат потрібно було зазначати ще у позовній заяві.

У зв'язку з тим, що у рішенні суду не міститься висновок щодо відшкодування моральної шкоди, Шевчук О.В. подала до суду заяву про ухвалення додаткового рішення. Помічник судді пояснила, що варто подавати апеляційну скаргу.

Проаналізуйте дії суду. Чи відповідає рішення суду вимогам, передбаченим в законі?

У яких випадках ухвалюється додаткове рішення суду?

Якщо у справі постановлено ухвалу про закриття провадження у справі, проте не вирішено питання щодо розподілу судових витрат, як має діяти суд в такому разі?

7. Повзюк І.І. звернувся з позовом до Кривенка О.О. з вимогою про відшкодування шкоди, завданої залиттям квартири, у розмірі 40 000 грн. Кривенко О.О. є власником квартири № 34, яка знаходиться поверхом вище від квартири № 29, власником якої є Повзюк І.І.

У справі було призначено експертизу з оцінки вартості ушкоджень та вартості ремонту. Складено акт про залиття. У висновку комісії зазначено, що «зі слів мешканця квартири № 29 заподіювачем шкоди є власник квартири № 34, а причиною залиття є незакритий кран». Серед доказів також була довідка з КП «Водоканал» про виклик аварійної служби.

У відзиві відповідач не визнавав свою вину, а вказував, що протікання відбувалося не з його квартири.

Суд відмовив у задоволенні позову, вказавши, що акт про залиття квартири оформлений неналежним чином.

Проаналізуйте рішення суду з точки зору його відповідності вимогам закону.

Рекомендована література до теми:

Курс цивільного процесу: підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.

Позовне провадження: монографія / В. В. Комаров [та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 552 с.

Андронов І. В. Судові рішення в цивільному процесі України: проблеми термінології. *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / Нац. ун-т "Одеська юрид. акад."* Одеса: Юрид. літ., 2012. Вип. 66. С. 287–293.

Андронов І. Сутність рішення суду в цивільному процесі. *Підприємництво, господарство і право.* № 11. 2017. С. 5–9. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2017/11/2.pdf>

Берназюк Я. Поняття та критерії мотивованості судового рішення як однієї з гарантій дотримання судами принципу верховенства права. *Судебно-юридическая газета*. 2019. 9 січня. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/635136/>

Морозова С. Окрема ухвала суду: нові підходи до правового регулювання у цивільному судочинстві. *Право України*. 2017. № 8. С. 65–75.

Перунова О.М. Вимоги, які висуваються до судового рішення. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. Вип. 24. Х.: Нац. ун-т внутр. справ; відп. ред. О. М. Бандурка, 2003. С. 132–139.

Перунова О.М. Судове рішення як процесуальний документ. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. Вип. 25. Х.: Нац. ун-т внутр. справ; відп. ред. О. М. Бандурка, 2004. С. 346–354.

Про судові рішення у цивільній справі: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 р. № 14 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09>

Романюк Я. Аргументація як ключовий критерій якості судового рішення. *Принципи і тенденції застосування приватного права ЄС і пострадянських країн: матеріали VII міжнар. цивілістич. форуму*, 11-12 трав. 2017 р. *Вісник Верховного Суду України*. 2017. № 5. С. 3–7

Самолук Ю. М. Судове рішення у цивільному процесі: спірні питання. *Судова апеляція*. № 1 (14). 2009. С. 91–98. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/13954/16-Samolyuk.pdf>

Талан Л.Г. Законна сила рішення суду та його здійсненність. *Проблеми законності: акад. зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій; редкол. В. Тацій [та ін.]*. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. Вип. 113. С. 212–218.

Шутенко О.В. Проблема відповідності судового рішення дійсним обставинам справи та її вирішення при застосуванні спрощених процедур цивільного судочинства. *Вісник національної асоціації адвокатів України*. 2019. № 7/8. С. 37–41.

Якимчук С.О. Законна сила і здійсненність судового рішення. *Проблеми законності: зб. наук. пр. / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого"*. Харків: Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2013. Вип. 121. С. 225–231.

Тема 8. Наказне провадження

Питання для обговорення

1. Поняття наказного провадження та його місце в цивільному судочинстві.
2. Підстави та процесуальний порядок видачі судового наказу.
3. Форма та зміст судового наказу.
4. Підстави та процесуальний порядок скасування судового наказу.

Завдання

1. Заборгованість мешканців Житлового кооперативу «Флора-33» за утримання житлового будинку склала 30 000 грн. Голова ЖК звернувся до суду в порядку наказного провадження, вказавши в одній заяві про видачу судового наказу одразу 12 боржників.

Суд відмовив у видачі судового наказу, роз'яснивши, що потрібно подавати 12 заяв щодо кожного боржника окремо.

Заявник подав апеляційну скаргу на ухвалу про відмову у видачі судового наказу, вказуючи, що ухвала є незаконною та необґрунтованою.

Проаналізуйте дії суду. Чи підлягає дана вимога розгляду в порядку наказного провадження?

Визначте розмір судового збору за подання заяви про видачу судового наказу, наслідки його несплати. Який порядок видачі судового наказу?

Визначте зміст судового наказу.

2. За заявою ПАТ «Харківміськгаз» про видачу судового наказу про стягнення з Прокопенка В.О. заборгованості за послуги газопостачання 27 листопада 2015 р. було видано судовий наказ.

Лише 14 лютого 2020 р. Прокопенко В.О. звернувся до суду з заявою про скасування судового наказу та поновлення строку на подання заяви, вказуючи, що наказ фактично ним було отримано лише 2 лютого 2020 р. У цій заяві зазначалося, що з наказом він не згоден, оскільки, хоча й зареєстрований у квартирі, по якій є заборгованість, проте фактично в ній не мешкає.

Яке рішення має прийняти суд? Чи має суд право відмовити у скасуванні судового наказу?

Визначте процесуальний порядок розгляду заяви про скасування судового наказу.

3. Коц М.А. звернулася з заявою про видачу судового наказу про стягнення з Коц А.П. аліментів на п'ятьох дітей. Суд видав судовий наказ 12 листопада 2019 р.

6 грудня 2019 р. Коц А.П. звернувся з заявою про скасування судового наказу у зв'язку з тим, що, як він стверджує, двоє з п'яти дітей не його. Для підтвердження цього факту у цій же заяві він просив призначити генетичну експертизу.

Суд відмовив у скасуванні судового наказу, проте в усній формі суддя роз'яснив боржникові, що він має право подати позовну заяву про зменшення розміру аліментів.

Чи правомірні дії суду? Чи можливий перегляд судового наказу за нововиявленими обставинами?

Які особливості стягнення аліментів в наказному провадженні?

4. Крупін О.М. звернувся до суду із заявою про видачу судового наказу за вимогою про стягнення нарахованої, але не виплаченої суми заробітної плати та середнього заробітку за час затримки розрахунку з державного

підприємства «Салтівський хлібокомбінат», а також стягнення моральної компенсації за весь час затримки виплат.

Суд видав судовий наказ щодо заявлених вимог.

Чи підлягає оскарженню судовий наказ в апеляційному порядку?

Визначте підстави та порядок скасування судового наказу.

Проаналізуйте дії суду.

5. Коновалов С.П. подав позов до ФОП Воропай, який займається вантажоперевезеннями, про стягнення заборгованості по орендній платі у сумі 140 тис. грн. за період з липня 2019 р. по січень 2020 р. Між Коноваловим С.П. та ФОП Воропай у січні 2019 р. було укладено договір оренди автомобіля MAN і встановлено орендну плату щомісяця у розмірі 20 тис. грн.

Суд відмовив у видачі судового наказу у зв'язку з порушенням правил підсудності.

Визначте підстави для відмови у видачі наказу.

Проаналізуйте правомірність дій суду.

Рекомендована література до теми:

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.

Грабар Н.М. Особливості наказного провадження як спрощеної правової процедури. *Право України*. 2011. № 4. С. 169–176.

Ахмач Г. Еволюція та перспективи розвитку наказного провадження. *Підприємництво, госп-во і право: наук.-практ. госп.-прав. журн.* 2011. № 9. С. 35–38.

Вербіцька М.В. Наказне провадження у цивільному процесі України: автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 - Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; Київ: б. в., 2011. 19 с.

Севрук О. Судовий наказ як процесуальний акт суду: ухвала чи рішення? *Вісник прокуратури*. 2012. № 2. С. 92–97.

Татулич І. Співвідношення понять «судове рішення» та «судовий наказ» в цивільному процесі. *Юридична Україна*. 2013. № 6. С. 76–81.

Удальцова І.В. Наказне провадження: історія та сучасність. Теорія та практика судової діяльності: наук.-практ. посіб. К.: Атіка, 2007. С. 77–99.

Удальцова І.В. Судовий наказ і наказне провадження. *Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України*: Тези доп. та наук. повід. учасн. міжнар. наук.-практ. конф. (25-26 січ. 2007 р.). Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, Акад. прав. наук України, 2007. С. 179-183 .

Шабалін А.В. До питання про співвідношення судового наказу зі судовим рішенням. *Актуальні наукові дослідження сучасної юридичної*

науки: теорія та практика: зб. матеріалів III Наук.-практ. конф. [18 берез. 2016 р.] Київ: Ун-т економіки та права "Крок", 2016. С. 198–200.

Явор О.А. Зміст судового наказу про стягнення аліментів. *Проблеми подальшого вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав*: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова (Харків, 21 груд. 2017 р.) Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2017. С. 203–205.

Тема 9. Окреме провадження *Питання для обговорення*

1. Поняття окремого провадження та його місце в системі цивільного судочинства. Система справ окремого провадження.

2. Учасники справи в окремому провадженні. Докази та доказування в окремому провадженні.

3. Процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження у суді першої інстанції.

1. 4 лютого 2020 р. до суду надійшло клопотання голови опікунської ради виконавчого комітету Богодухівської міської ради Харківської області про продовження строку дії рішення суду від 25 лютого 2018 р. про визнання Побігайла І.В. недієздатним та встановлення над ним опіки і призначення опікуном Нестеренка В.М. строком до 20 лютого 2020 р.

У заяві зазначалося, що Побігайло І.В. є інвалідом другої групи, через свою хворобу продовжує не усвідомлювати значення своїх дій, керувати ними та потребує постійної допомоги як в побутових, так й повсякденних питаннях.

Які документи мають бути додані до заяви? Яким має бути рішення суду у цій справі? Протягом якого строку має бути розглянута така заява?

Визначте особливості розгляду зазначеної категорії справ. У якому складі суду розглядаються такі справи?

2. 25.09.2019 р. Писаренко К.В. звернулася з заявою до суду про визнання її сина Писаренка І.В. безвісти відсутнім з 12.08.2015 р. Заявниця вказувала, що у березні 2015 р. син виїхав до РФ на заробітки, останній раз телефонував 11.08.2015 р. Визнання безвісти відсутнім потрібно їй для зняття сина з реєстрації.

Писаренко К.В. подала до суду довідку районного відділу поліції за місцем реєстрації від 15.11.2015 р., якою підтверджується, що заявниця зверталася до поліції з заявою про розшук сина.

Суд відмовив у задоволенні заяви, мотивуючи тим, що питання про зняття з реєстрації може бути вирішене шляхом подання позову про визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням, а також тим, що заявниця надала недостатньо доказів відсутності Писаренка І.В. за місцем його постійного проживання.

Визначте заінтересованих осіб у цій справі. Якими доказами має бути підтверджено факт безвісної відсутності особи у місці її постійного проживання? Проаналізуйте, чи відповідає рішення суду вимогам законності та обґрунтованості.

Визначте особливості розгляду зазначеної категорії справ. У якому складі суду вирішуються такі справи?

3. Голова селищної ради Коновалова Н.І. в інтересах територіальної громади звернулася із заявою про передачу безхазяйної житлової будівлі у комунальну власність.

В судове засідання з'явився працівник юридичного відділу селищної ради Дмитрук М.М. На підтвердження своїх повноважень він надав доручення від голови селищної ради на ведення справи. Суд не допустив його до участі у справі, посилаючись на Перехідні положення Конституції України, згідно з якими «представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 1 січня 2020 року». В судовому засіданні було оголошено перерву і роз'яснено, що інтереси органів місцевого самоврядування може представляти або сам голова, або адвокат.

Проаналізуйте дії суду.

Які докази мають бути надані суду для визнання безхазяйної нерухомою речі власністю територіальної громади?

Визначте особливості реалізації принципу змагальності в окремому провадженні.

4. У порядку окремого провадження Макаренко О.А. звернувся з заявою про встановлення факту розлучення, у якій вказав, що шлюб було розірвано рішенням районного суду м. Макіївка (Донецька обл.) ще у 2007 р., проте він не отримував свідоцтво про розірвання шлюбу, оскільки не вважав це необхідним на той час. На сьогодні заявник має намір укласти новий шлюб, але не може отримати в Гірницькому районному суді м. Макіївки Донецької області копію рішення суду про розірвання шлюбу, оскільки це окупована територія.

Визначте по цій справі обставини, що не потребують доказування? Які докази потрібні для прийняття рішення про встановлення факту розірвання шлюбу? Розкрийте особливості реалізації принципів цивільного судочинства при розгляді справ окремого провадження.

5. Малярєвська О.А. звернулася у лютому 2019 р. до суду з заявою про видачу обмежувального припису по відношенню до її колишнього чоловіка Малярєвського І.І., шлюб з яким розірвано було ще у липні 2017 р., у вигляді заборони перебування у місці її проживання та проживання її малолітніх дітей строком на шість місяців. Вимогу обґрунтовано тим, що Малярєвський І.І. веде аморальний спосіб життя, зловживає спиртними напоями, застосовує по відношенню до заявниці та її малолітніх дітей психологічний тиск,

висловлює на їх адресу погрози фізичною розправою, застосовує фізичне насильство.

Заявниця та її колишній чоловік продовжують проживати разом у квартирі, яка належить їм на праві спільної часткової власності. Вони обоє зареєстровані у цій квартирі.

Суд задовольнив вимогу заявниці.

Маляревський І.І. подав апеляційну скаргу, вказавши, що судом першої інстанції порушено норми матеріального права, а саме його право власності.

Визначте особливості розгляду зазначеної категорії справ.

Чи правомірні дії суду?

6. 12 лютого 2020 р. Івахно Л.Д. подала заяву про встановлення факту спільного проживання з вересня 2005 р. зі своєю тіткою Толкуною Д.А., яка внаслідок хвороби потребувала постійного догляду. У зв'язку з відсутністю інших родичів, які б могли здійснювати такий догляд, Івахно Л.Д., яка зареєстрована у м. Балаклея, змушена була переїхати до квартири тітки у м. Куп'янськ. За словами заявниці, двоє повнолітніх дітей Толкуною Д.А. проживають за кордоном і не підтримують зв'язок і з матір'ю.

Толкунова Д.А. померла 15 грудня 2019 р., після її смерті відкрилася спадщина на належне їй майно, у тому числі на земельну ділянку площею 3 га, передану для ведення особистого селянського господарства.

У січні 2020 р. Івахно Л.Д. звернулася до державного нотаріуса з метою оформлення спадщини та видачі свідоцтва про право власності, але отримала від нотаріуса постанову про відмову у вчиненні нотаріальних дій у зв'язку із відсутністю документів, які б підтверджували факт проживання нею разом із Толкуною Д.А. однією сім'єю не менше п'яти років до часу відкриття спадщини.

Суд відмовив у відкритті провадження у зв'язку з тим, що із заяви вбачає наявність спору про право.

Визначте особливості провадження в суді першої інстанції щодо справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Які докази потрібні для підтвердження факту спільного проживання?

7. Протягом декількох років мешканці будинку 77 по вул. Грицевця постійно чули крики жінки, гуркіт та інший гучний шум з квартири 85. Інколи жінка вибігала на загальний коридор і неадекватно себе поводити. Декілька разів сусіди викликали поліцію і вимагали вжити якісь заходи з припинення такої поведінки, але оскільки квартира належала їй на праві приватної власності, поліція жодних дій не вчиняла.

Сусіди написали звернення до дільничного психіатра з проханням ініціювати поміщення особи до психіатричного закладу, оскільки вона вчиняє та виявляє реальні наміри вчинити дії, що являють собою небезпеку для себе та оточуючих, неспроможна самотійно задовольняти свої основні життєві потреби на рівні, який забезпечує її життєдіяльність.

Які суб'єкти мають право звертатися до суду з заявами про надання

примусової психіатричної допомоги? Визначте особливості розгляду зазначеної категорії справ. Присутність яких осіб є обов'язковою під час судового засідання? Якими доказами підтверджується наявність психічного розладу, який вимагає надання примусової психіатричної допомоги?

Рекомендована література до теми:

Комаров В.В. Окреме провадження: монографія / В.В. Комаров, Г.О. Світлична, І.В. Удальцова; за заг. ред. В.В. Комарова. Х.: Право, 2011. 312 с.

Окреме провадження в цивільному процесі України: навч. посібник / за ред. Р.М. Мінченко. К.: КНТ, 2011. 224 с.

Судовий захист законних інтересів фізичних осіб при примусовому наданні медичної допомоги / В. А. Кройтор, О.С. Погребняк. Х.: НікаНова, 2012. 278 с.

Рішення ЄСПЛ у справі «Михайленко проти України» від 15 травня 2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_465

Грабовська О. О. Особливості судочинства в справах про усиновлення (удочеріння) іноземними громадянами дітей, які проживають на території України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. К., 2005. 19 с.

Доманська М. Теоретичні та практичні проблеми визначення кола осіб, які беруть участь у справах про зміну обсягу цивільної дієздатності фізичної особи. *Юридичний вісник*. 2014. № 3. С. 361–367.

Коструба А.В. Окреме провадження як форма встановлення правоприпиняючих юридичних фактів у цивільних правовідносинах. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2013. № 1(10). С. 134–142.

Кравцов С., Сокол А. Обмеження у дієздатності, визнання особи недієздатною та поновлення у дієздатності: цивільно-процесуальний аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 47–51.

Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV (зі змінами, внесеними Законом № 2229-VIII від 07.12.2017 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 р. № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-07>.

Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>

Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95>.

Про судову практику в цивільних справах про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних

осіб: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 10 від 30.09.2011 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0010740-11>

Світлична Г. О. Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності в порядку цивільного судочинства. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. №4(92). С. 35–41.

Світлична Г. О. Правові аспекти розкриття інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб. *Вісник Верховного Суду України*. 2007. № 11. С. 25–31.

Світлична Г. О. Проблемні питання правозастосування при розкритті інформації, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб (цивільно-процесуальний аспект). *Актуальні питання цивільного та господарського права*. 2008. № 5. С. 49–60.

Світлична Г. О. Система справ окремого провадження. *Проблеми цивільного права та процесу*: Матеріали науково-практичної конференції. Харківський національний університет внутрішніх справ, 2008. № 5. С. 132–136.

Стоянова Т.А. Процесуально-правова природа справ про усиновлення. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 133–138.

Татулич І.Ю. Процесуальні особливості розгляду та вирішення справ окремого провадження. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2013. Випуск 682. Правознавство. С. 76–80.

Тубольцева Я.С. Правова регламентація розгляду судами справ про усиновлення: основні положення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Том 1. № 6. С. 78–82.

Рекомендована література для вивчення дисципліни "Провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції":

Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.

Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух: монографія. Х.: Право, 2010. 352 с.

Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х.: Право, 2012. 624 с.

Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2018. 362 с.

Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Цивільне право і цивільний

процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Наук. кер. роботи К. В. Гусаров; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: б. в., 2018. 249 с.

Шпак М. В. [Shpak M. V. Professional representation of a lawyer in civil procedure: questions of reformation. Проблеми законності. Харків, 2016. Вип. 133. С. 68–73.](http://ek.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; Наук. кер. К. В. Гусаров; офіц. опон.: С. С. Бичкова, Ю. В. Білоусов; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: б. в., 2018. 20 с.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Шпак М. В. Перспективы нормативного регулирования деятельности адвоката как профессионального представителя в гражданском процессе Украины (на основе анализа отдельных законопроектов). *Legea si Viata: междунар. наук.-практ. прав. журн.* 2016. № 7/2 (295). С. 141–144.

Шпак М. В. Принцип професіоналізму як засада надання кваліфікованої правової допомоги адвокатом у цивільному процесі. *Вісник Національної академії правових наук України.* Харків, 2017. Вип. № 1 (88). С. 211–219.

Шпак М. В. Проблемні питання оновлення законодавства України в аспекті професійного представництва адвоката у цивільному процесі. *Проблеми законності.* Харків, 2017. Вип. 136. С. 82–88.

Шпак М. В. Міжнародно-правові стандарти професійної діяльності адвоката в цивільному процесі України. *Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове вид.* 2017. Вип. 1 (11). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/89807/99323>

Shpak M. V. Civil procedural representation in the Statutes of the Grand Duchy of Lithuania. Актуальні питання сучасного розвитку юридичної науки: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 квітня 2016 р.). Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. С. 79–80.

Шпак М. В. Питання процесуального представництва в проектах нормативних актів з цивільного та господарського судочинства. 25 років господарській юрисдикції в Україні: досвід та перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 трав. 2016 р.). Харків: Право, 2016. С. 191–192.

Шпак М. В. Теоретичні засади професійного представництва адвоката у цивільному процесі. *Цивільний процес на зламі століть: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу* (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). Харків: Право, 2016. С. 131–133.

Шпак М. В. Проблеми удосконалення нормативного регулювання професійної правничої допомоги адвокатів поза межами кримінального

судочинства. Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 лип. 2017 р.). Київ: ВД Дакор, 2017. С. 205–207.

Шпак М. В. Окремі законодавчі пропозиції щодо реформування інституту професійного представництва адвоката у цивільному процесі. Актуальні проблеми цивільного та господарського судочинства в аспекті судово-правової реформи: матеріали науково-практичної конференції студентів та аспірантів (м. Харків, 24 листопада 2017 р.), за заг. ред. К. В. Гусарова. Харків: ТОВ «Оберіг», 2017. С. 73–74.

Фурса С. Я. [Захарова О. С. \[Павлуник І. А. \\[Лазько Г. З. \\\[Чванкін С. А. \\\\[Світлична Г. О. \\\\\[42\\\\\]\\\\\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Юридична природа представництва в цивільному процесі України. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2005. № 3. 2005. С. 194-199.</p>
</div>
<div data-bbox=\\\\\)\\\\]\\\\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Юридична природа представництва в цивільному процесі України. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2005. № 3. 2005. С. 194-199.</p>
</div>
<div data-bbox=\\\\)\\\]\\\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Джерела інституту представництва у цивільно-процесуальному праві України. Часопис Київського університету права. 2005. № 3. С. 112-117.</p>
</div>
<div data-bbox=\\\)\\]\\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Законне представництво в цивільному процесі. Вісник. Юридичні науки. Вип. 37. Київський Університет ім. Тараса Шевченка. 2000. С. 33-38.</p>
</div>
<div data-bbox=\\)\]\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Проблеми реформування інституту представництва у цивільному судочинстві. Актуальні проблеми формування правової держави в Україні. До 50-ї річниці Конвенції про захист прав людини та основних свобод: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.: У 2-х ч.-Ч.2. Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, Європейська комісія, Рада Європи, 2000. С. 32-35.</p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Адвокат у цивільному процесі: наук.-практ. посіб. / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса; Центр правових досліджень Фурси. Київ: КНТ, 2008. 452 с.</p>
</div>
<div data-bbox=)

S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Преставництво у цивільному судочинстві: сучасний стан та перспективи вдосконалення правового регулювання. Вісник Верховного Суду України. 2012. № 12. С. 38-45.

Цюра В. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Концепція представництва в світлі положень сучасного цивільного та цивільного процесуального законодавства України. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки. К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2012. Вип. 90. С. 45-48.

Чванкін С. А. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Особливості представництва юридичних осіб у цивільному процесі. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України; Одес. нац. юрид. акад. Одеса: Юрид. л-ра, 2009. Вип. 51. С. 114-121.

Іванчулинець Д. В. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Нормативно-фактичні підстави законного представництва в цивільному процесі. Адвокат. 2014. № 10. С. 17-20.

Чечина Н. А. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Представительство в гражданском судопроизводстве. Известия Высших учебных заведений. Правоведение. 1989. № 6. С. 56-59.

Немеш П. Ф. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Розмежування законного представництва та інших видів представництва у цивільному процесі, що не пов'язані з видачею довіреності. Адвокат. 2011. № 7. С. 23-25.

Немеш П. Ф. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Усиновлювачі як законні представники у цивільному процесі Адвокат. 2011. № 11. С. 17-19.

Немеш П. Ф. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Особливості законного представництва у

цивільному судочинстві Гетьманщини (від середини XVII ст. до другої половини XVIII ст.). Адвокат. 2012. № 4. С. 20-22.

Вільчик Т. Б. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Проблеми участі адвоката в цивільному судочинстві. Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України: Тези доп. та наук. повід. учасн. міжнар. наук.-практ. конф. (25-26 січ. 2007 р.). Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / за заг. ред. В. В. Комарова, 2007. С. 166-168.

Бичкова С. С. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: монографія / Бичкова С. С. Київ: Атіка, 2011. 420 с.

Скловский К. И. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Представительство в гражданском праве и процессе /вопросы теории, сущность, содержание, структура.: дис. ... канд. юрид. наук. Х.: Б. и., 1981. 153 с.

Луспенник Д. Д. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Законність обгрунтованість і справедливість судового рішення - основні чинники авторитету судової влади. Вісник Верховного Суду України. 2010. № 1. С. 10-12.

Чуйков Ю. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=137051348590889111612&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Окремі ухвали суду першої інстанції в цивільних справах. Радянське право. 1971. 12. С. 36-40.

Радченко П. І. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=137051348590889111612&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= Судові ухвали як акти правосуддя в цивільних справах. Матеріали наукової конференції "Конституція України - основа модернізації держави та суспільства". 21-22 червня 2001 р. Харків. Х.: Право / Адміністрація Президента України, 2001. С. 359-361.

Губарь Т. Н. http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=127455348590881121119&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=

[Лисенко Л. С. \[Заворотько П. П. \\[#### **Електронні ресурси:**\\]\\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=127250348590889181015&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Судове рішення. / П. П. Заворотько, М. Й. Штефан. Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1971. 187 с.</p>
</div>
<div data-bbox=\\)\]\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Ухвали в цивільному процесі України: автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; наук. кер. С. Я. Фурса; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Київ: Б. в., 2012. 19 с.</p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Устранение судом недостатков в вынесенном им решении: автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 Гражданское право, семейное право, гражданский процесс, международное частное право. Х.: Б. и., 1974. 18 с.</p>
</div>
<div data-bbox=)

<http://www.court.gov.ua> – Судова влада України (офіційний портал)

<http://www.ccu.gov.ua> – Конституційний Суд України

<http://reestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень

<http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України

Підсумковий контроль знань студентів проводиться у формі іспиту.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ імені Ярослава Мудрого
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80-89
C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю значних помилок	4	75-79
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70-74
E	ЗАДОВІЛЬНО – виконання задовольняє мінімальні критерії	3	60-69
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	2	1-34

Програмні питання до іспиту з дисципліни "Провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції":

1. Поняття та значення принципів цивільного судочинства
2. Система принципів цивільного судочинства та їх зміст
3. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права у цивільному процесі
4. Принцип верховенства права в цивільному процесі
5. Принцип правової визначеності в цивільному процесі
6. Принцип пропорційності в цивільному процесі
7. Принцип диспозитивності в цивільному процесі
8. Принцип змагальності в цивільному процесі
9. Принцип рівноправності сторін в цивільному процесі
10. Принципи гласності та усності в цивільному процесі
11. Принцип безпосередності судового розгляду
12. Реалізація принципів при розгляді справ у суді першої інстанції
13. Законодавче врегулювання принципів цивільного судочинства та їх призначення
14. Поняття цивільної юрисдикції
15. Види предметної та суб'єктної юрисдикції
16. Юрисдикція позовних справ
17. Юрисдикція справ окремого провадження
18. Юрисдикція справ наказного провадження
19. Поняття та види територіальної та інстанційної юрисдикції
20. Передача справи з одного суду до іншого
21. Поняття позову
22. Предмет позову
23. Підстава позову
24. Зміст позову
25. Позови про визнання
26. Позови про присудження
27. Перетворювальні позови
28. Зміна позову
29. Захист відповідача проти пред'явленого позову
30. Забезпечення позову
31. Поняття відзиву
32. Вимоги до змісту відзиву
33. Наслідки неподання відповідачем відзиву
34. Попередній орієнтовний розрахунок суми судових витрат у позовній заяві
35. Попередній орієнтовний розрахунок суми судових витрат у відзиві
36. Право на звернення до суду та порядок його реалізації
37. Заяви учасників справи

38. Значення позовної заяви для цивільного судочинства
39. Вимоги закону щодо форми та змісту позовної заяви
40. Наслідки подання позовної заяви яка не відповідає вимогам закону
41. Залишення позовної заяви без руху
42. Повернення позовної заяви
43. Підстави відмови у відкритті провадження у справі
44. Поняття та значення підготовчого провадження
45. Процесуальний порядок здійснення підготовчого провадження
46. Врегулювання спору за участю судді
47. Поняття та значення стадії розгляду справи по суті
48. Процесуальний порядок здійснення розгляду справи по суті
49. Відкладення розгляду справи
50. Перерва в судовому засіданні
51. Зупинення і закриття провадження у справі
52. Залишення позовної заяви без розгляду
53. Фіксація судового процесу
54. Заочний розгляд справи
55. Спрощене позовне провадження
56. Поняття рішення суду першої інстанції
57. Види рішень суду першої інстанції
58. Вимоги закону до рішень суду першої інстанції
59. Законність рішення суду першої інстанції
60. Обґрунтованість рішення суду першої інстанції
61. Повнота рішення суду першої інстанції
62. Ясність рішення суду першої інстанції
63. Точність рішення суду першої інстанції
64. Вступна частина рішення суду першої інстанції
65. Описова частина рішення суду першої інстанції
66. Мотивувальна частина рішення суду першої інстанції
67. Резолютивна частина рішення суду першої інстанції
68. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив
69. Поняття наказного провадження
70. Місце наказного провадження в цивільному судочинстві
71. Підстави та процесуальний порядок видачі судового наказу
72. Форма та зміст судового наказу
73. Підстави та процесуальний порядок скасування судового наказу
74. Поняття окремого провадження
75. Місце окремого провадження в системі цивільного судочинства
76. Розгляд справи про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи у суді першої інстанції
77. Розгляд справи про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності у суді першої інстанції
78. Розгляд справи про визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою у суді першої інстанції

79. Розгляд справи про усиновлення у суді першої інстанції
80. Розгляд справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення у суді першої інстанції
81. Розгляд справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі у суді першої інстанції
82. Розгляд справи про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність у суді першої інстанції
83. Розгляд справи про визнання спадщини відумерлою у суді першої інстанції
84. Розгляд справи про надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку у суді першої інстанції
85. Розгляд справи про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу у суді першої інстанції
86. Розгляд справи про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб у суді першої інстанції
87. Процесуальний порядок розгляду справи окремого провадження у суді першої інстанції
88. Практика ЄСПЛ щодо позовного провадження у цивільних справах
89. Представництво у суді першої інстанції
90. Види представників у суді першої інстанції
91. Повноваження представників у суді першої інстанції
92. Права представників у суді першої інстанції
93. Обов'язки представників у суді першої інстанції
94. Малозначні справи у суді першої інстанції

Навчальне видання

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції»**

для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної форми навчання

Укладачі:

д.ю.н., проф., зав. кафедри цивільного процесу **К. В. Гусаров,**
к.ю.н., доц., доц. кафедри цивільного процесу **В. Ю. Мамницький,**
к.ю.н., ас. кафедри цивільного процесу **М. В. Шпак,**
к.ю.н., ас. кафедри цивільного процесу **О. В. Колісник,**
ас. кафедри цивільного процесу **Я. С. Тубольцева.**

Відповідальний за випуск:

Редактор:

Комп'ютерна верстка: